

PRIMUL RĂZBOI MONDIAL ÎN COLECȚIA DE FOTOGRAFII A MUZEULUI NAȚIONAL AL MARINEI ROMÂNE

dr. Silvia IONIȚĂ*

Abstract

Among the sources of history evidence, photography gained an important place in the last 200 years. Photos, those "messagges without a code", like Roland Barthes called them, are an integral part of the collections of the Romanian National Naval Museum. This paper aims at promoting the many photos that the museum has from the time of the First World War.

Keywords: photography, the Romanian National Naval Museum, the First World War

*

Într-o noapte a anului 1914, Edward Grey, secretarul de Externe al Marii Britanii, privind luminile de la Whitehall a rostit o declarație care va deveni celebră și care cuprindea o metaforă de o expresivitate istorică: *Lămpile s-au stins în întreaga Europă*¹. Era noaptea în care a izbucnit conflictul cunoscut în istoriografie drept Primul Război Mondial. Declanșat în contextul antagonismelor politice, economice, regionale, al mentalităților colective dintre cele două coaliții – Puterile Centrale (Germania, Austro-Ungaria, Turcia, Bulgaria) și Puterile Aliate (Franța, Marea Britanie, Rusia, Italia, Japonia și din 1917 și S.U.A.), acesta a fost contextul istoric turbulent în care țări din întreaga lume au fost antrenate în acțiuni militare terestre, maritime și aeriene, de la Oceanul Pacific până la Oceanul Atlantic. În acest conflict, care a durat 1.568 de zile, și-au pierdut viața 10 milioane de oameni, 21 de milioane au fost răniți și 7,7 milioane au fost dați dispăruți sau luați prizonieri². Întreaga Europă a fost reorganizată, prin destrămarea a patru imperii: cel Rus, cel Austro-Ungar, cel Otoman și cel German. A fost războiul în care s-au folosit, pentru prima dată, gazele toxice (Ypres 1915), tancurile (Somme, 1916) și avioanele (Reims)³.

Chiar dacă, în cei doi ani de neutralitate, ambele tabere beligerante au făcut presiuni asupra României pentru a o atrage în război de partea lor, apelând la promisiuni, dar și la amenințări de tot felul, țara noastră va intra în

* Muzeul Național al Marinei Române Constanța

¹ Ion Xenofontov, Mihai Tașcă, *Contextul internațional general al Primului Război General*, în „Revista militară”, nr. 2 (12), 2014, p. 128.

² *Ibidem*, p. 131, *apud Enciclopedia concisă britanică*, București, Editura Litera, București, 2010, p. 154-155.

³ *Ibidem*, p.131.

război de partea Antantei, la doi ani de la începerea conflictului, urmându-și dezideratul național de unire a Transilvaniei cu țara mamă⁴.

Încă de la începutul războiului, situația armatei române a fost total nefavorabilă. În scurt timp, trupele române, care eliberaseră o parte din Transilvania, au fost nevoite să se retragă pas cu pas și să cedeze terenul, prin lupte grele, din cauza superiorității numerice și tehnice a inamicului. Armata germană și cea austro-ungară au cucerit Oltenia, Muntenia și Dobrogea, frontul stabilizându-se pe linia Munților Carpații Orientali, Siret și Dunărea de Jos. Înfrângerile României au avut drept cauză principală nerespectarea obligațiilor, asumate prin convenția militară semnată la 4 august 1916, de către aliații din cadrul Antantei. Guvernul țarist nu a trimis, așa cum se angajase în momentul mobilizării României, două divizii de infanterie și una de cavalerie, pentru a coopera cu armata română pe frontul din Dobrogea, dând astfel posibilitatea Puterilor Centrale să aibă multe unități militare disponibile pentru a le aduce pe frontul românesc⁵. De asemenea, armata română nu a beneficiat de armamentul promis de aliați, care se angajaseră să o aprovizioneze cu material de război și muniții într-un ritm zilnic de 300 de tone pe zi⁶.

În aceste condiții armata, guvernul, autoritățile și o parte din populație s-au retras în Moldova, singurul teritoriu rămas neocupat de dușmani. În iarna și primăvara anului 1917 are loc un proces de reorganizare și refacere a armatei române, cu aportul tehnic și militar al Franței și Angliei, precum și al trupelor ruse, care sosiseră între timp pe frontul din Moldova. Luptele din vara anului 1917 s-au încheiat cu victorii asupra Puterilor Centrale. Trupele române au înscris pagini nepieritoare de glorie și vitejie la Mărăști, Mărășești și Oituz⁷. Lovitura bolșevică declanșată la sfârșitul lui octombrie 1917 și tratativele inițiate de noua putere au pus însă punct colaborării militare româno-ruse. Preluarea puterii în Rusia de către bolșevici a avut consecințe nefaste asupra țării noastre care a pierdut un aliat, convertit, peste noapte, într-un dușman de temut. Soldații ruși nu mai ascultau de nici o autoritate, provocând dezordine

⁴ *Flotila în timpul Primului Război Mondial (1914-1916) – România în timpul Primul Război Mondial*, în Fondul Documentar al Bibliotecii Muzeului Național al Mariei Române, nepag., cota I/460.

⁵ *Ibidem*, nepag.

⁶ *Ibidem*, nepag.

⁷ *Ibidem*, nepag.

și o stare de insecuritate, jefuind populația civilă în timp ce se întorceau spre Rusia⁸. În aceste condiții, Puterile Centrale au impus României să semneze în martie 1918 tratatul de pace de la Buftea, care transforma România într-o „colonie” a Germaniei. Acest tratat s-a încheiat după lungi discuții între semnatori, deoarece regele Ferdinand dorea evitarea încheierii lui, pentru a respecta întru totul tratatul de alianță semnat cu Antanta în 1916⁹.

Victoriile Antantei pe frontul din apus și loviturile date de mișcările de eliberare ale popoarelor au dus la înfrângerea Puterilor Centrale și la semnarea capitulării, în toamna anului 1918. În timpul retragerii trupelor germane din țara noastră, România a anulat tratatul de la Buftea-București și a reintrat în rândurile aliaților din Antantă, alături de care a luptat până la sfârșitul războiului¹⁰.

În contextul politic complex, periculos și total incomod generat de declanșarea Primului Război Mondial, toate categoriile de forțe armate românești au fost implicate¹¹, iar marina română nu a făcut excepție. Deși ea a reprezentat un procent foarte mic din întregul efectivelor antrenate în război, trebuie apreciat faptul că rolul și contribuția marinei a depășit cu mult dimensiunea redusă a forțelor de care dispunea¹². Marea majoritate a acțiunilor militare au avut loc pe Dunăre, unde au fost concentrate forțele navale române, Escadra de Dunăre având în componență 4 monitoare și 8 vedete torpiloare. Aceasta a fost pusă sub comanda comandorului Negru Nicolae și intra în compunerea Flotei de operațiuni – una din cele două mari unități ale marinei române în acest război, din care mai făceau parte o divizie ușoară, un convoi de aprovizionare, un spital și un șantier naval, precum și bateriile de coastă ale marinei. Cea de-a doua mare unitate, „Apărările sub Apă”, condusă de comandorul Niculescu Rizea, avea în compunere un grup

⁸ Valentin Sirghi, *România, față în față cu Revoluția din Octombrie*, în „Historia” on line <https://www.history.ro>>general>articol, accesat la 10.03.2018. ora 14.20.

⁹ *Enciclopedia României* on line, apud Nicolae Iorga, *Acte privitoare la istoria marelui războiu*, București, 1932.

¹⁰ *Flotila în timpul Primului Război Mondial...* nepag.

¹¹ Ion Gr. Ionescu, Daniela-Simona Dimitriu, *Marina română în perioada neutralității armate 1914-1916*, în „Anuarul Muzeului Marinei Române”, tom X, Editura Companiei Naționale Administrația Porturilor Maritime Constanța, 2007, p. 224.

¹² Ion Ionescu, *Dezvoltarea marinei militare române în perioada interbelică*, în Ion Ionescu, Georgeta Borandă, Marian Moșneagu, *Noi contribuții la istoria marinei militare române*, Editura Muntenia&Leda, Constanța, 2001, p. 25.

port-mine – dragă-mine, un grup artilerie de debarcare și un grup de torpiloare și stațiuni de lansare¹³.

Marina română a fost cea care a scris în istoria poporului nostru chiar prima pagină de eroism din timpul acestui conflict (prin atacul surpriză de la Rusciuk) împotriva flotei austro-ungare, cu ajutorul a trei nave ușoare („Rândunica”, „Cătina” și „Bujorescu”)¹⁴.

Marinarii și-au adus apoi contribuția la luptele de apărare a capului de pod de la Turtucaia (1-6 septembrie 1916), luptând în condiții deosebit de grele și confruntându-se cu forțe superioare ca dotare cu tehnică de luptă, dar și din punct de vedere numeric. În legătură cu evenimentele care au avut loc începând cu 24 august/6 septembrie toți observatorii sunt de acord că prezența activă a escadrei și a artileriei marinei a dat tărie sectorului de vest al capului de pod, fapt care l-a determinat pe inamic să-și îndrepte atacurile *acolo unde știa că marina nu mai poate concura*, adică spre sud și răsărit¹⁵. Dintre navele care au participat la această confruntare au fost și monitoarele tip „Kogălniceanu”, care au avut rolul de a apăra trupele de uscat și de a asigura retragerea acestora.

În condițiile accentuării operațiilor militare pe linia Dunării, Marina Militară a îndeplinit misiuni de instalare a unui sistem robust și eficient de estacade plutitoare sau fixe, stăvilare grele, plase metalice destinate să oprească minele de curent și baraje de mine. Concomitent, bateriile artileriei marinei din zonă și grupuri de mitraliere au deschis focul asupra adversarului, pe sectoare limitate, pentru a nu lovi trupele proprii.

¹³ Carmen Atanasiu, *Eroi marinari în luptele din primul război mondial pe Dunăre*, în „Momente din istoria marinei române (lucrări de cercetare științifică)”, Constanța, 1987, în Fondul Documentar al Bibliotecii Muzeului Național al Mariei Române, p. 31-32.

¹⁴ *Ibidem*, p. 28.

¹⁵ George Petre, Ion Bitoleanu, *Tradiții navale românești*, București, Editura Militară, 1991, p. 196.



*Monitor în marș pe Dunăre în Al Doilea Război Mondial
(Danube monitor in march on the river. The Second World War)*

Unul din episoadele în care marinarii români au dat dovadă de spirit de sacrificiu și eroism s-a petrecut atunci când forțele adversarului au reușit să instaleze cuiburi de mitraliere de-a lungul Văii Cusui și a barat retragerea forțelor române. În acest scop, vedetele nr. 6 „Maior Nicolae Grigore Ioan” și nr. 2 „Căpitan Mihail Romano” au primit misiunea de a înainta pe Canalul Cusui, până în apropierea malului, pentru a lovi din imediata apropiere amplasamentele armelor automate dușmane. Un foc nimicitor a deschis vedeta nr. 6 „Maior Nicolae Grigore Ioan”, care s-a apropiat doar la câțiva metri de cuiburile de mitraliere dușmane, reducându-le la tăcere.

După îndeplinirea misiunii, vedeta a încercat să reintre în formație, dar, apropiindu-se prea mult de mal, s-a pus pe uscat, fiind supusă unui foc puternic și ciuruită literalmente de rafale. Au murit la datorie comandatul navei, căpitanul Constantin Dumitrescu și secundul său, sublocotenentul Ion Ghiculescu – găsit cu mâinile încleștate pe mitralieră. Mai exact, în această

angajare, vedeta nr. 6 „Maior Nicolae Grigore Ioan” a pierdut toți ofițerii și jumătate de echipaj¹⁶.



*Vedeta de siguranță „MAIOR NICOLAE GRIGORE IOAN”
(The „MAIOR NICOLAE GRIGORE IOAN” safety boat)*



Căpitanul Constantin Dumitrescu – comandantul vedetei „MAIOR NICOLAE GRIGORE IOAN”, căzut la Turtucaia la 24 august 1916

(Captain Constantin Dumitrescu – the „MAIOR NICOLAE GRIGORE IOAN” safety boat commander, who died in action at Turtucaia, 1916, 24 August)

¹⁶ Pădureanu Dominiuț, Marian Sârbu, *Istoria Armatei și Marinei Române - note de curs*, Constanța, 2003, p. 157.

Sprijinul acordat prin susținerea cu focul bateriilor de pe monitoare s-a dovedit util și benefic pentru apărarea capului de pod¹⁷. Bateriile debarcate de pe nave, precum „Elisabeta”, și bateriile „Principele Mircea”, „Regele Ferdinand” și „Regina Maria” și-au adus, la rândul lor, aportul și au ripostat la atacurile forțelor bulgaro-germane¹⁸. Începând cu acordarea de sprijin în acțiunea de salvare a trupelor în retragere spre Silistra și continuând cu acțiunile de la Derwent, Oltina, Parachioi și până la Rasova, navele Flotei de operațiuni au participat la toate luptele, susținând flancul drept al armatei și atacând, prin numeroase incursiuni, spatele frontului inamic și coloanele lui de aprovizionare, în toate aceste acțiuni marinarii demonstrând curaj și spirit de sacrificiu¹⁹.



*Trecerea trupelor române peste Dunăre, Flămânda, 1916
(The Romanian troops cross over Danube, Flămânda, 1916)*

¹⁷ Nicolae Bârdeanu, Dan Nicolaescu, *Contribuții la istoria marinei române*, vol. I, *Din cele mai vechi timpuri până în 1918*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1979, p. 275-283.

¹⁸ George Petre, *Contribuții la o istorie navală în date*, Constanța, Editura Muzeului Marinei Române, Constanța, 2013, p. 228.

¹⁹ Carmen Atanasiu, *op. cit.*, p. 30.

O altă provocare pentru marina română a fost cea lansată în timpul manevrei de la Flămânda (septembrie/octombrie 1916), când a avut ca rol important implicarea în construcția podului de peste Dunăre și asigurarea apărării lui împotriva flotei austro-ungare, dar și a minelor de curent.

Pentru apărarea podului, s-au instalat stăvilare și dispozitive de pescuit mine. Marinarii au depus eforturi deosebite și pentru instalarea unor baraje cu mine la punctele Cinghinele, Pietroșani, Mecica, în condiții grele, pe timp friguros, cu ploaie și vânt, în timpul nopții, dar rezultatele nu au fost pe măsura sacrificiilor făcute. Dimpotrivă, s-au înregistrat pierderi de vieți omenești, din cauza defecțiunii tehnice a unor mine²⁰. În timpul acestei operațiuni, au impresionat prin curajul de care au dat dovadă marinarii din Ostrovul Cinghinele, care au ripostat cu dârzenie la atacurile inamicului, superior numeric. Aici și-a pierdut viața eroic sublocotenent Alexandru Izvoranu, comandantul artileriei de debarcare din acest ostrov, căzut la datorie la 25 septembrie 1916.

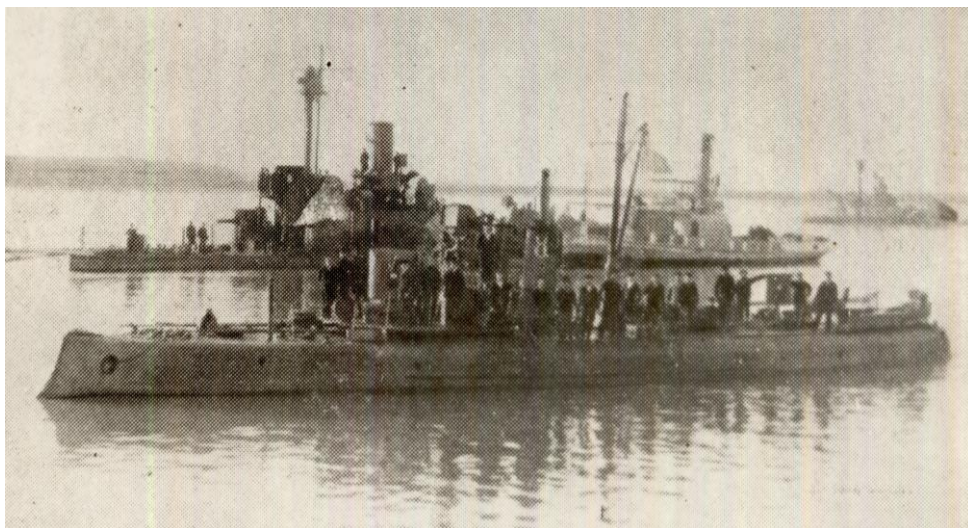


Sublocotenent Alexandru Izvoranu / Sub-lieutenant Alexandru Izvoranu

²⁰ Pădureanu Dominuț, Marian Sârbu, *op. cit.*, p. 159.

Cu toate eforturile depuse, operațiunea a fost anulată în cele din urmă, iar capul de pod retras, din cauza furtunilor și atacurilor navale și aeriene asupra pontoanelor²¹.

Operațiunile navale au continuat pe Dunăre în lunile octombrie-decembrie 1916, până la sfârșitul anului Flota de Operațiuni pe Dunăre sprijinind cu foc de artilerie de pe monitoare stabilizarea flancului drept al armatei din Dobrogea, pe măsură ce aceasta se retrăgea către nord.



*Grup de nave ale Flotei de Operațiuni române, pe Dunăre în 1916
(The Romanian Fleet Operations group of battleships, Danube, 1916)*

O acțiune meritorie, desfășurată de flota română din proprie inițiativă, a fost reocuparea Hîrșovei și eliberarea satului Topalu, la sfârșitul lunii octombrie²². La aceste operațiuni au participat și cele opt vedete de siguranță, însă numărul lor s-a redus la șapte prin scufundarea, la 20 noiembrie, a vedetei cu nr. 8, „Valter Mărăcineanu”, care s-a lovit de o mină pe canalul Alionte, unde se afla în misiune. Își pierde viața erodic în urma exploziei, sublocotenent Axente Alexandru²³.

²¹ Nicolae Bârdeanu, Dan Nicolaescu, *op. cit.*, p. 86-91.

²² *Ibidem*, p. 296.

²³ George Petre, Ion Bitoleanu, *op. cit.*, p. 205.



Sublocotenent Axente Alexandru
Sub-lieutenant Axente Alexandru

O misiune importantă a avut-o Escadra de Dunăre în perioada 11-30 decembrie 1916 când a asigurat protejarea evacuării mijloacelor de navigație existente la Brăila și Galați. Sub protecția monitoarelor, în condiții deosebit de grele, au fost expediate la Chilia peste 300 de nave, iar pe Prut, 40, asigurându-se aprovizionarea cu grâne, furaje și petrol a echipajelor flotilei și populației din Deltă și din Moldova, fiind salvată aproape întreaga marină comercială de Dunăre.

Retrasă pe brațul Chilia, flota a luat parte la duelul de artilerie cu bateriile inamice de la Tulcea și a împiedicat orice tentativă de trecere în Deltă a inamicului, cu prețul unor noi jertfe umane²⁴. Printre acești eroi se numără și Căpitan Alexandrescu Gheorghe Ion și sublocotenent Vîrtosu Constantin decedați eroic în 29 decembrie 1916 în timpul trecerii șalupei canoniere „Smârdan” prin fața bateriilor de la Isaccea.

²⁴ Carmen Atanasiu, *op. cit.*, p. 33.



Căpitan Alexandrescu Gheorghe Ion, aici elev la Școala militară, în 1908 (Captain Alexandrescu Gheorghe Ion, here student at the Military School, 1908)



Sublocotenent Vîrtosu Constantin (Sub-lieutenant Vîrtosu Constantin)

Având în vedere dispunerea forțelor pe frontul român la începutul campaniei din 1917, misiunea Marinei era aceea de a apăra Dunărea maritimă și Delta dinspre mare și dinspre malul dobrogean, ocupat de inamic²⁵, pentru a nu permite acestuia să traverseze fluviul în sprijinul grupărilor terestre pregătite a fi lansate în ofensivă de feldmareșalul v. Mackensen între Carpații de Curbură și Dunăre. Delta Dunării a fost în 1917 o adevărată cetate de luptă și apărare, pentru că, așa cum am mai precizat, aici își avea bazele Marina militară și tot aici se afla întreg parcul de nave civile evacuat de la Brăila și Galați.

²⁵ Nicolae Bârdeanu, Dan Nicolaescu, *op.cit.*, p. 304; *apud* Em. Koslinski, *Extras din jurnalul de operațiuni al flotei și note personale* (mss), f. 23.

Flota de Operațiuni a avut misiunea să asigure transporturile de armament, hrană și muniții necesare trupelor, în timp ce artileria marină și unitățile de debarcare urmau să acționeze împotriva bateriilor inamice instalate la Dunăre, cât și împotriva oricărei încercări de forțare a fluviului²⁶.

Câteva din personalitățile marcante ale Marinei române sunt prezente într-o fotografie realizată la Bârlad, în anul 1917.



*Comandor Scodrea Vasile, comandantul Flotei de Operațiuni pe Dunăre, amiral Bălescu Constantin și căpitan comandor Gheorghe Mărgineanu
(Colonel Scodrea Vasile, the commander of the Danube Operations, admiral Bălescu Constantin and captain commander Gheorghe Mărgineanu)*

În fotografie putem vedea, de la stânga spre dreapta, pe: comandorul Vasile Scodrea, numit șef de stat major al Marinei la momentul intrării României în Război, pentru ca din ianuarie 1917 acesta să devină

²⁶ Raymond Stănescu, Cristian Crăciunoiu, *Marina română în primul război mondial: 1916-1919*, Editura Modelism, București, 2000, p. 198-201.

comandantul Flotei de Operațiuni pe Dunăre²⁷; în mijloc, viceamiralul Bălescu Constantin, care în 1913 a fost numit șeful Secției Marinei din cadrul Ministerului de Război, funcție pe care o deține până în anul 1917, din acest an preluând comanda Marinei Militare ce sub comanda sa a înregistrat succese²⁸; în stânga, contraamiralul Gheorghe Mărgineanu, care în octombrie 1916 a fost numit comandant militar și căpitan al portului Galați, în subordinea Marelui Cartier General. La 1 ianuarie 1917 devine comandant al Serviciului Transporturilor, iar între 1 aprilie și 15 octombrie 1917 este numit comandant al Serviciului Comunicațiilor pe Apă - Poduri și Transporturi. Este apoi desemnat șef de stat major, fiind atașat pe lângă Comandamentul Flotei Ruse din Marea Neagră, de la Sevastopol. În anul 1918 este numit membru în Comisia de Armistițiu și primește misiunea specială de readucere în țară a navelor comerciale românești²⁹.

Prevederile „păcii” de la București a numărat printre consecințe și demobilizarea marinei militare, fixată prin Instrucțiunile nr. 429 din 7/20 mai 1918. Prin precizările făcute în cadrul acestor instrucțiuni, efectivul total al marinei era stabilit la 2.526 militari, din elementele componente numai flota de operații rămânând cu organizarea și efectivele de război (reduse însă la minim). Batalionul de debarcare al marinei era, de asemenea, dizolvat.

Pacea de dictat impusă României la 7 mai 1918, nerecunoscută și neratificată de suveranul român, nu a însemnat abandonarea luptei pentru împlinirea idealului unității naționale. Este cunoscută inițiativa Marelui Stat Major român care a pregătit, în secret, remobilizarea armatei, concomitent cu o acțiune îndrăzneță de eludare a prevederilor tratatului de pace. Marina română a fost parte integrantă în îndeplinirea obiectivelor propuse, o dovadă fiind *Instrucțiunile secrete asupra mobilizării marinei pe timpul ocupării Munteniei și Olteniei de către Puterile Centrale* – un document ce prevedea revenirea la vechea organizare de război întregită cu crucișătorul auxiliar „Regele Carol”, reîntors din porturile rusești³⁰.

²⁷ Marian Moșneagu, *Dicționarul marinarilor români*, Editura Militară, 2006, București, p. 431.

²⁸ *Ibidem*, p. 52.

²⁹ *Ibidem*, p. 305.

³⁰ Raymond Stănescu, Cristian Crăciunoiu, *op. cit.*, p. 204-210.

După decretarea celei de-a doua mobilizări, la 28 octombrie/10 noiembrie 1918³¹, marina, deși nu a mai fost investită cu misiuni operative, și-a adus o importantă contribuție la lupta poporului român pentru eliberarea teritoriului de sub ocupația străină și, ulterior, la acțiunile de consolidare a rezultatelor Marii Uniri de la 1 decembrie 1918.

Pe toată perioada Primului Război Mondial marina a reprezentat un real sprijin pentru trupele de uscat, implicându-se activ în acțiunile de luptă, dar și în cele de aprovizionare. Marina română a ieșit din război cu efectivele reduse, înregistrând atât pierderi umane, cât și pierderi materiale.

Tributul de sânge plătit de marinarii români s-a ridicat la 18 ofițeri, 11 maiștri, subofițeri și elevi, 371 marinari gradați și soldați și 7 marinari civili, în total, 407 victime din rândul marinarilor³².

În amintirea și în cinstea eroilor căzuți, posteritatea a ridicat monumente, unul dintre acestea fiind și monumentul marinarilor eroi căzuți în luptele de la Rasova, la 8 septembrie 1916, monument care poate fi admirat în parcul expozițional al Muzeului Național al Marinei Române.

³¹ George Petre, *op. cit.*, p. 241.

³² Ioan Damaschin, *Eroii neuitați din adâncuri*, Editura Muzeului Marinei Române, Constanța, 2017, p. 30.



Monumentul marinarilor eroi căzuți la Rasova la 8 septembrie 1916 aflat în parcul expozițional al Muzeului Național al Marinei Române (The Romanian National Naval Museum - Memorial of the Heroes who died on Rasova, 1916, September 8th)

În relevarea adevărului istoric referitor la declanșarea, desfășurarea și consecințele Primului Război Mondial, fiecare izvor istoric cercetat de specialiști a avut, și continuă să aibă, un rol hotărâtor, indiferent că ne referim la documente de arhivă desecretizate, la studii de presă, la mărturii ale oamenilor politici ai vremii sau chiar ale oamenilor de rând, contemporani cu evenimentele studiate. Între izvoarele istorice, un loc aparte și l-au câștigat, în ultimii aproximativ 200 de ani, imaginile fotografice, acele „**mesaje fără cod**” - cum pe bună dreptate le-a definit Roland Barthes, cunoscut eseist, filozof și teoretician al literaturii franceze³³. Imaginile capturate în timp real în fotografii și obiectivitatea aspectelor prezentate pot fi cu greu puse la îndoială, motiv pentru care utilitatea acestora în munca de cercetare a istoricului nu poate fi contestată.

Muzeul Național al Marinei Române, ca orice instituție de cultură care și-a asumat un rol în cercetarea și promovarea adevărului istoric, în special cel legat de activitatea Marinei Române, a dus, de-a lungul timpului, prin specialiștii săi, o activitate neobosită de colecționare a fotografiilor realizate în momente cheie ale istoriei noastre. Munca specialiștilor a fost suplinită de donațiile făcute de marinarii români, dar și de familiile acestora, albumele din colecția de fotografii a Muzeului Național al Marinei Române redând aspecte inedite și completând tabloul evenimentelor istorice cercetate. Prin urmare, pe parcursul acestui demers, am urmărit ca obiectiv principal promovarea și popularizarea unor fotografii existente în fototeca Muzeului Național al Marinei Române, realizate, marea majoritate, în timpul Primului Război Mondial, dar și încadrarea acestor imagini document în contextul războiului, prin prezentarea cronologică a istoricului sau a semnificației lor.

³³ Roland Gerard Barthes (1915-1980) - eseist, critic, filozof și teoretician al literaturii, semiotician francez.